

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci Arias, Societatis Iesv Theologi, Tractatus
Tres spirituales**

Arias, Francisco

Coloniæ Agrippinæ, 1603

Pars Tertia. Qua discretione debeat exerceri mortificatio, & quibus rebus
impediatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59574](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59574)

III. PARS.

IN qua declaratur, qua discretione exerceri debeat mortificatio, & quibus rebus impediatur.

PROOEMIUM.

POST QUAM seruus Dei desiderium teneri cepit exercere mortificationis, cognouitque celestia & spiritualia bona & dona quae ex ea consequuntur, superest, ut intelligat qua moderatione usurpari debeat mortificatio, vitae Christianae tam necessaria & fructuosa, ne ex ipso usu aliquod damnum emanet, & explorata habeat daemones tentationes, ac media quibus illae expugnentur.

CAPVT. I.

*De discretione tenenda in exercitio mortificationis externa, pro comparanda vera anima pu-
ritate.*

PR

PROVIDENTIAE & discretionis *S. Tho. 12. q. 66. a. 2. Et 22. q. 47. a. 7.*
 est, hominem in actionibus virtutū per media dirigere in suū finē, efficereq; ut media apte conditiōni finis respō deāt. Sicut ergō in omni exercitatione virtutis, ita multō maxime in vsu mortificationis opus est norma discretionis: quæ si adsit, ingēs & eximius existit fructus, si desit, magna sæpē fit iactura animi & corporis. Ut autē nō ab erremus a scopo, sciendū est omniū corporis mortificationū quæ fiunt per labores, jeiunia, cilicia, disciplinas, nuditatem, aliasq; asperitates, finē esse internā animæ puritatē & perfectionē. Puritas in eo consistit, *Cassian. coll. 2. c. 16. c. 17.*
 ut anima exulta sit præstātilsimis quibusq; virtutibus, ut humilitate, patientia, castitate, fortitudine, ac imprimis caritate. In his enim vera sanctitas, & perfectio hominis spiritualis sita est. Has autem virtutes Deus tum in animam nostrā effundit, cum adiuuāte diuina gratia eam expurgauerimus à peccatis: mūditiā enim illa est immediata dispositio ad virtutes; quoq; anima plus à peccatis mundatur, hoc à Deo virtutibus amplius illustratur.

VNe

VNDELIBENTER fatemur in mortificationibus non esse positā vitæ Christianæ sanctitatem & perfectionem, sed esse tantum instrumenta & media, à Deo ordinata ad consequendam facile sanctitatem & perfectionem. Quæ

Lib. de vera virgin.

de causa BASILIVS: Necessè est omnia corporis exercitia, vt est abstinencia à cibis, & alijs, à nobis ad suum scopum dirigi, nempe ad comparandas veras animi virtutes; quò si non dirigantur, neque bona, neque mala ex se sunt, sed adiaphora, si verò dirigantur, eadem virtutis obtinent. Eadem est aliorum sanctorum Patrum sententia,

Cass. coll. 7. c. 7.

quam præclare apud CASSIANVM exposuere sancti Abbates, Moyses &

S. Thom.

Theonas. *ieiunia*, inquit Moyses, *vigi-*

12. q. 156.

lia, meditatio scripturarum, nuditas,

a. 1.

ac priuatio omnium facultatum, non perfectio, sed perfectionis instrumenta

Cass. collat.

sunt, quia non in ipsis consistit disciplina illius finis, sed per illa peruenitur ad finem.

21. c. 13. 20.

Et alibi Theonas susè asserit, etiam

25.

utiles ad obtinendam caritatem, fortitudinem, iusticiam, temperantiam & veritatem, in quibus primarium ho-

minis

IN MORTIF. SERVAND. 560

minis bonum consistat, eò quod has
virtutes suapte naturâ sint bonæ, om-
niq[ue] tempore & loco necessariæ, affli-
ctiones vero carnis bonæ non sunt, ni-
si quatenus referuntur ad obtinen-
dam cordis puritatem, & mortifican-
das animi passiones. v[er] mens humana
expurgata à cordibus, his medijs possit
secum suo creatore coniungere. Hanc
doctrinam etiam S. PAULVS VNICA sen-
tentia ad viuum expresse, cum dice-
re. *Non est regnum Dei esca & potus, Rom. 14.*
sed iustitia, & pax, & gaudium in spi-
ritu sancto. quorum verborum hic
sensus est. Dona, quorum beneficio
Christus regnet in iustis, esse primò
virtutem iustitiæ, qua voce compre-
hendit omnes virtutes interiores, qui-
bus homo iustificatur; deinde pacem,
& gaudium spiritale cum reliquis spi-
ritus sancti donis & fructibus. Vesci-
velò vel abstinere ab hoc vel illo cibo,
aut potu, alij que id genus, quæ natu-
râ suâ sunt indifferentia, eatenus bonæ
& laude digna sunt, ac ad regnum
Christi pertinent, quatenus homo ea
dirigit ad virtutes animæ consequen-
das, vel certe quatenus lege Dei vel
B b Ecclesiæ

156. DE DISCRETIONE

Ecclesie ad eundem scopum diriguntur.

Quare seruo Dei omni ope & studio laborandum est, ut sicut sedulus est in corpore ieiunijs, cilicijs, disciplinis, alijsque similibus castigando, sic impiger sit in cauendis verborum otiosorum, & peruerborum operum, prauarumque cogitationum & consiliorum lapsibus, faciatque satis obligationibus, quas status eius postulat, lectetur iustitiam & caritatem, passionibus concupiscentie interioris, irae quoque & superbiae, alijsque fortiter consistat, seruata patientiae, mansuetudinis & humilitatis lege. Deinde mortificationes suas & poenitentias Christo Domino passioni eius copulandas in eundem finem offerat, nempe ad impetrandas virtutes principales, & dona spiritus sancti, in quibus sanctitas perfectioque consistit. sic enim externa mortificatio magni erit valoris & meriti, & efficax erit ad impetrandam quae diximus. Quod si specialis illa consideratio alicui non occurrat, sed tantum eo generali respectu se mortificet, ut faciliorem aditum habeat.

IN MORTIF. SERVAND. 561

ad virtutes, suo fructu spirituali & merito singulari non carebit.

HÆC documenta tam salutaria, *Aug. serm.*
necessariaque traduntur à S. AVGUSTINO, *1. de S. Ioan. Bapt.*
No. Duo, inquit, sunt abstinentia & crucis genera. Vnum corporale, aliud spirituale. Vnum à potu, atque à cibis temporale, appetitum gula à delectationibus, & mollissimis suavitatibus coercere. &c. Alterum genus est pretiosius atque sublimius, motus animi regere, et perturbationes illius modestia tranquillare placare, ira atque superbia impetu quasi feram bestiam refrigare; increpare se quadam censura austeritatis & virtutis, voluntates proprias abnegare, easque interiori examinatione discutere, &c. Hæc Beatus Augustinus. Vbi liquido demonstrat quantum discrimen sit in er mortificationem externam, qua castigatur caro, & internam, qua perturbationes, ipsaque propria voluntas mortificatur, ac anima à vitijs expurgatur, nec obscure indicat externam illam, vti minus principalem, velut mediū referendā ad internam, vti magis principalem & finem alterius.

bb a

Car

*Qua fraudes beneficio dicta discretio-
nis auerantur.*

HAC doctrina iam tradita binz fraudes vel errata in hac materia facile intelligi & caueri queunt. Prima est multorum, qui postquam seruire Deo ceperunt, maximum studium ponunt in mortificanda carne ieiunijs, cilicij, disciplina, pedum nuditate, & alijs id genus: exiguum autem in fugiendis criminibus otiosis, mendacijs, detractionibus, ira, impatientia, curiositate, profusa læticia; caritatis etiam opera negligunt, aliaque multa prætermittunt, quæ ratione officij, status, & professionis alijs præstare deberent. Licet enim mortificationes corporales bonæ sint & fructuosæ, ut supra docuimus, tamen illis anteferenda est animæ puritas, etiam à noxijs leuibus & venialibus, mortificationes enim illam proposito & fine propositam habent. Atque in cultu teruntioque diuino pluri-

IN MORTIF. SERVAND. 384

is refert fugere vnum lapsum venialem, lege enim diuina id nobis mandatum est quàm multas voluntarias assumere mortificationes.

NARRAT Metaphrastes magnum Arsenium in colloquio quo *Sur in*
dam, in quo multas occultas *inlio.*
dæmonis tentationes detexit, inter alia hæc elocutum. Fratres, finis & scopus, cur mundo & pompis eius renuntiauerim us, est, expurgatio animæ, hocque medio à Deo obtinere veram perfectamque salutem spiritualem. Quidam hanc puritatem consequi student quoad carnem & vitia externa, & idcirco plurimum se exercent ieiunijs, alijsque afflictionibus corporalibus: verum non perinde laborant in expurganda anima à vitijs & defectibus internis, atque occultis, vt superbia, temeraria præsumptione, nimia cupiditate honorum, & bonorum temporalium, inuidia, æmulatio, alijsque affectibus, quorum bellum est maius, & victoria difficilior. Itaque fit, vt tales similes euadant statuis, quæ extrinsecus quidem inaura

B b 3

505 DE DISCRETIONE

tae sunt, venustisque coloribus deplēta, sed intus vili & abiecta constant materia. Hucusque B. Arsenius, qui ve erat litteris etiam humanis excultus, & lumine diuino plenus, probè intellexit, in quo consisteret vitæ Christianæ religiosa que perfectio.

Huius doctrinæ veritas confirmari posset multorum exemplis, qui non animaduersa hac fraude & deceptione, in multos errores, & atrocissimos casus inciderunt. Exempla legi apud Cassianum collatione abbatum Moyses secunda possunt: Et in vita S. Francis legitur, religiosum quendam mortificationi exteriori ita fuisse deditum, ut nudis pedibus incederet, in sarracenis nocte cubaret, solo pane aqua non nihil mollito victitaret, ac nomen tantum hominis Sancti obtineret, qui si mortificationes illas ex humilitate recubisset ad obtinendam humilitatem coedis, verè sanctus extitisset. ve. cum quia curam nullam habuit hominis interiori, ut animam à vitijs & passionibus expurgaret, in tantam deuenit cæcitatem, ut etiam contra paupertatis verum speculum usque ad obitum horam re-

surp̄arit, quod indicium nō obscurū e-
rat aeternę suę damnationis. Et B. EV-
SEBIUS Emisenus ad eos qui Deo ser-
uire cupiunt scribens: Fratres, inquit,
scitote non satis esse affligere carnem
ieiunijs & vigilijs, si interiora negligamus,
& mentem non purgemus à vi-
tijijs. Quid enim prodest castigare cor-
pus, si lingua contaminetur sermoni-
bus detractorijs? frustra gloriamur de
inlicitis carni verberibus, si mentem
non liberemus passionibus internis.
Idem confirmat appōsitā quadam si-
militudine: Si, inquit, cuiusdam in gran-
di campo esset vinea, omnemque la-
borem ille impenderet in colendo
campo extra vineam lito, vineam au-
tem sineret compleri spinis & vepri-
bus, nonne ille frustra laborasset? Sic
contingit homini mortificanti cor-
pus, animamque spinis passionū ple-
nam relinquenti. Quod autē dicit v-
sebius, mortificationem externā nihil
prodesse negligenti internam, id intel-
legendum est de fructu menti, in eo
qui obnoxius est peccato mortali. ne-
mo enim operibus mortificatio-
nis quantumvis maximis mereri

*Hom. 4. ad
monachos*

potest vitam æternam, nisi sic iustus.
Ijs autem, qui dum in gratia dei sunt,
negligunt mortificationes internas,
externæ non multum profunt, longè
autem plus prodesse, si ad pu-
ritatem cordis obtinendam dirigen-
tur. Vnde idem sanctus alibi eodem
sic alloquitur. Quid prodest affli-
gijls, laboribus, & ieiunijs, dū negli-
guntur ea, quæ Deus maximè à no-
bis exigit: ut nempe, quantum in no-
bis est, cor nostrum à culpis leuioribus
mūdū cōseruimus: quā à leuioribus lap-
sibus proxim⁹ gradus est ad grauiora.

ALTERA fraus, quæ ex superioribus
capitis doctrina detegitur, est com-
munis vulgi, nempe eorum, qui arbi-
trantur, ex mensura mortificationis
externæ in ieiunijs, disciplinis, alijsq̃
asperitatibus, metiendam esse cuiusq̃
serui Dei sanctitatem & perfectionē.
ut quod quis leuius castiget corpus,
hoc sanctior censendus sit: etiam si e-
nim pœnitentiæ illæ exteriore sint ad-
modum gratæ Deo & animæ nostræ
salutares, tamen in ijs non est sita san-
ctitas vera & vitæ Christianæ aut reli-
giosæ perfectio, sed in caritate, patien-
tia, hu-

IN MORTIF. SERVAND. 362

ria, humilitate, mansuetudine, iustitia, misericordia, alijsque virtutibus cum caritate necessario connexis. Itaque de servis Dei is sanctior & perfectior est, qui humilior, mansuetior & patientior est, caritate in proximum ardentior, qui puritatis studiosior, qui voluntatem suam diligenter abnegavit, & diuinæ subiecit. Pœnitentiæ enim & mortificationes externæ, vt diximus, sunt tantum instrumenta & adimicula ad veras virtutes, earumque perfectionem consequendam, ac proinde quò quisque plus in illis profecerit, hoc sine ob oculos posito, hoc sanctior & perfectior in conspectu Dei efficietur. *Caritas enim*, vt habet Apostolus Paulus, *est vinculum perfectionis*: tum quia in illa præcipue consistit perfectio, tum quia secum trahit omnes virtutes veras & solidas, in quibus sita est essentialis vitæ Christianæ perfectio.

Colos. 3.

HÆC hætenus eò dicta sunt, vt serui Dei recte de virtutum operibus iudicare possint, & cuique suum attribuere valorem, præstantiusque & principalius bonum alijs antepone. Ceterum

B b 5

cerum

serum minimè ex hac doctrina sequitur, idcirco eos, qui impensè mortificationi externæ dediti sunt, in magna veneratione non esse habendos quia piè existimandum est, eos quoque non negligere internam, omnemque actiones suas referre ad obtinendam cordis puritatem, & virtutum perfectionem, talesque in Dei esse conspectu, quales videntur esse apud homines. Si enim secus fiat, temeritatis notam vix effugiemus. Nam, ut dicit saluator, non potest arbor mala boni fructus facere, nec bona malos. Cum ergo mortificationes externæ cum bonis moribus coniunctæ, sint boni & laudabiles fructus, non possunt ordinariè nisi ab homine verè bono proficisci.

CAPVT III.

Qua moderatione mortificatio instituenda sit, ut nec vita, nec viribus ad diuinum seruitium præstantiam necessarijs obsequi.

Dati

IN MORTIF. SERVAND. 570

DEvs Op. Max. vitam, sanitatēq;
 corporis nobis concessit, vt tan-
 to commodius ei seruiremus.
 Et quamuis tollente vtrāque à no-
 bis Deo, moderatē serre debeamus, ta-
 men, quia vitæ nostrę domini non su-
 mus, non licet nobis eam pro arbitrio
 nostro abbreviare, vel ab eīdete: im-
 mō mandatum à Deo habemus illam
 per mediā rationi congruētia seruādi.
 Quāquam nemo pio tuenda vita e-
 iusmodi incolumitate tenetur vel quæ-
 rere, vel optima media vsurpare, vt v. c.
 meliores cibos, præstantiora vicia, ha-
 bitationem commodiorem, sed satis
 est vti communibus & ordinarijs. Cū
 enim corporis vita sanitasq; sit bo-
 num temporale & caducum, multò in-
 ferius vita & salute animæ spirituali,
 voluit Deus nos ad alia media obliga-
 re. Licet & obliget ad abstinendum ab
 eo cibo potuq; que, quem constaret no-
 tabiliter vel vitā abbreviaturū, vel sa-
 nitatē imminurū, itaq; seruus Dei,
 ardens castigandæ carnis, fructusq; que
 mortificationis excellentes percipien-
 di desiderio, non debet vel ieiunij
 vel vigilijs, vel cilicij, alijsue pænis
 eam

*Victor --
 lect. de ho-
 micid 2. 36.
 Et relect.
 de temp-
 rant. n. 13.
 14. 15.
 Medin. de
 pænit. q.
 ult. de ie-
 iun.
 Sorol. s. de
 iure. q. 1.
 a. 6.*

B b 6 eam

ONI
 na sequi
 e mortu
 in mag
 habendos
 eos quo
 omnes
 obriuen
 virecum
 ei esse co
 apud ho
 meritari
 o, vt dicit
 ala bonu
 os. Cum
 e cum bo
 nt boni
 non
 ab
 io infir
 viribus
 ab
 Dm

eam affligere, quas experientia, vel ad
 mouitione virorum in spiritali vita et
 exercitatorum, cognouit, notabile dam-
 num vitæ vel valetudini afferre: nam
 si exiguum tantum damnum sit, non
 tenetur ab eiusmodi mortificatio-
 num genere, maxime si sentiat se inde
 iuuari ad vitæ probitatem, abstinere.

Viz. ibid.

7. 11.

Soto ibid.

Loew. Nider

in consolat.

p. 3. 6. 7. 8

Quemadmodum enim licet, magnæ
 que virtutis est & meriti apud Deum,
 periculo mortis se exponere pro salu-
 te spiritali vel corporali proximi, ut fa-
 ciunt, qui in seruiunt peste laboranti-
 bus: sic magnæ virtutis est, ad proce-
 randam animæ nostræ salutem, per
 mortificationem exponere se pericu-
 lo exiguo vitæ & incolumitatis cor-
 poralis, modò ut paulò post dicemus
 id fiat cum facultate superiorum, & cõ-
 tra præstantiorum operum dispen-
 dium.

Hoc fundamento iactò, quod ni-
 titur doctrina Theologorum com-
 muni, & ab omnibus recepta, seruis
 Dei eligat ea mortificationum gene-
 ra, quæ minus officiant sanitati, ut sunt
 ieiunia ordinaria, diuerberationes coe-
 poris citra sanguinem, cilicia ex pilis
 equi-

IN MORTIF SERVAND. 372

equinis, durior lectus, & alia, quæ va-
letudinem lædere non solent. nullo
autem modo suscipiat, quas re ipsa a-
nimaduertit sanitati obesse. S. BASILI-
vs disertè monet, in cohibenda per ab-
stinètiã carne, eam moderationem
tenendam, vtn e frangantur corporis
vires: sicut enim noxium est indulge-
re appetitui cibos, quosunque adamã
rit, sic rationi repugnat, imò stultitię
affine est, corpori necessaria ad offi-
cium præstandum alimenta subtra-
here. Rationem autem huius sui mo-
niti addit huiusmodi. Sicut enim, in-
quit, equus plus æquo saginatus, &
laute tractatus suum sessorem in ter-
ram præcipitem agit, & calcibus fe-
rit, macilentus autem & ieiunè habi-
tus nullis flagris adigi potest vt pro-
grediatur; sic qui nimis laute corpus
suum nutrit, facile in omnis generis
vitia ab illo præceps agitur; qui verò
asperè & durè illud tractat, tandem in
cursu pietatis semel susceptæ deficere
cogitur. Hæc S. BASILIvs, quod præ-
fatus declarans S. Hieronymus, *Quic*

*Lib. de ve-
ra virginitate*

*Ad Demo-
trian. virg.*

*quid, inquit, illud, quod inflammare cor-
pus potest, quod fomentum suggerit vo-
luptati*

Bb 7

luptati

luptati, castitatis amore fugiendum est.
 Nec tamen ita magnobius rei labor
 grauari te volumus, ut sub ipso stam
 onere succubas. Optimus est in omni re
 modus et laudabilis ubi q̄ mensura. Cor
 pus non frangendum, sed regendum est.
 Id ratio discretionis à nobis postulat,
 ut quoniam mortificatio corporis inli-
 tuta est ad tollendum & mortificandū
 malū, nō mortificemus id quod bonū
 est. Malum quod in homine est, est cor-
 pa, inclinatioque ad culpam. Quando
 ergo homo sic mortificat corpus, ut re-
 linquat illi robur sufficiens ad exercen-
 dam virtutem, tum mortificat malū
 quando verò ita frangit eius vires, ut
 languidior in bonorum operum exer-
 citatione reddatur, mortificat in eo bo-
 nū. ita docet B. Gregorius in suis
 moralibus. Sic necesse est, inquit,
 ut artem quiq; cōsistentia teneat, plus
 tenus non carnem sed vitia carnis occi-
 dat. Nam plerumq; dum plus iusto car-
 nestringitur, etiam ab exercitatione bo-
 nis operis enervatur: ut ad orationem
 quoq; vel predicationem non sufficit,
 dum incantissis vitiorum in se funditis
 suffocare festinat. Adiuuorem quoque
 habemus intentionis in eterna boni.

Lib. 30.
 c. 28.

IN MORTIF. SERVAND. 578

minem, quem exterius gestamus. & ip-
si insunt motus lascivie, ipsi effectus sus-
petunt operationis bonae. Sape verò dum
in illo hestem insequimur, etiã civem,
quem diligimus, cruciamus: & sapè,
dum quasi concivis parcimus, ad præliũ
hostem nutrimus. Eisdem namq; ali-
mentis vitia superbiunt, quibus nutrita
virtutes vivunt. Et cum virtus alitur,
pravũq; vires vitij augentur. Cum vo-
rò immensa continentia vitiorum vires
extenuat, etiam virtus deficiens anhe-
lat. Vnde necesse est, vt interior homo
noster equus quidam arbiter præstitat
inter se, & eum, quem exterius gestat,
quatenus ei homo suus exterior, & sem-
per ad debitum ministerium seruire suf-
ficiat, & nunquam superbe libera cervicè
contradicat, nec moveat, si quid sug-
gerendo submurmurat, dummodo eum
semper superposita calce dominationis
premat. Ex his B. Gregorij verbis colli-
gitur primaria discretionis regula, quã
servare debemus, vt nempe sic mortu-
ficemus corpora nostra, vt sanitatem
& virescius necessarias sic integras
servemus, vt omnibus suis necessa-
rijs functionibus facere satis possit,
omniã-

175 DE DISCRETIONE

omniaque virtutum prosequi exercitia, quæ ad salutem animæ nostræ spiritali procurandam requiruntur. Quomodo autem in executione huius doctrinæ nemo debeat suo iudicio fidere, sed libenter obsequi patris spiritualis, vel Confessarij consilijs, iam antè monuimus.

CAPVT IV.

Quatenus mortificatio exercenda sit, sine impedimento operum prastantium; quæque discretions in ea imitandi sancti.

NON solum mortificatio carnis moderanda est, vt suppetant nobis in tegrè vires ad cetera officia pietatis ritè decenterque obeunda, verum etiã, vt opera caritatis ad consolationem proximorũ, siue ex precepto siue ex cõsilio prastanda, nõ impediantur. Exempli causa, si ieiuniũ reperandum est, ad seruendum promptus agro, visendos carceres, aliosque afflictos solandos, id omninò faciendum.

IN MORTIF. SERVAND. 376

Similiter, si ad recreandum hospitem
vel peregrinum etiam carnibus vescen-
dum est ei, qui statuerat ab omni-
bus carnibus & piscibus spontè se ab-
stinere, consultius id faciet, quàm si
propositi sui renax sit. Quod idem di-
cendum est de alijs operibus, maximè
quando illa opera caritatis pertinent
ad commodum proximi. Ratio huius
est, quia opera præstantiora semper an-
teferenda sunt minus præstantibus, at
constat opera caritatis longè præstare,
& Deo gratiora esse operibus, quam-
vis magnis, externæ mortificationis,
si illa voluntariè, & non ex præcepto
sint suscepta. Quare merito dicit S.
HIERONYMVS. Non mediocriter hallu-
cinari, qui media bona præferunt sum-
mis, ieiunium caritati. Cum enim ca-
ritas sit mortificationis, omnium que
virtutum finis, proculdubio hæc se-
cundùm illam moderari debet.

*c. non magis
diocriter.
de Conf. d. 8*

B. THEODORETVS commemorat
Martianum monachum sanctissimū,
licet in seculo fuisset regia stirpe oriun-
dus, tamen postquam se in eremum
abdidit, tanta seueritate vitam tradu-
cere cepisse, vt in quartum vsque diem
vna

*In hist.
religiosa.*

vna tantum panis libra contentus fu-
 rit. Et tamen cum aliquando ad eum
 diuertisset Auitus monachus vir sum-
 maz abſtinentiæ, moderata ieiunij con-
 ſueti lege, menſam illi appoſuit, ac ad
 prandendum ſuo etiam exemplo in-
 uitauit. Et cum Auitus conſtanter ne-
 garet ſe à more ſuo diſceſſurū, hoc eſt
 vt nihil ante occaſum ſolis deguſta-
 ret; Martiane ob pertinaciam illius in
 iudicio, proprio ingemuit, & dixit. Non
 quoque, amice, complexi ſumus vita
 genus, quod proſiteris, & maiorem la-
 boris, quā quietis, ieiunij quā māda-
 cationis rationē habemus: ſed id quod
 q; nō ignoramus, caritatē nobiliore eſſe
 ſe virtute ieiunij, ac proinde merito
 hoc, ſi ſpōtaneū ſit, illi poſthabēdū eſſe.
 Hac oratione Martiane docuit liqui-
 dū, qua diſcretione ſeruandā ſint ieiunij
 nia, alizq; ſimiles mēſtrificationes. At
 que hanc doctrinā omnes ſancti ver-
 bīs & exemplis cōfirmarunt, vt tra-
 dit S. AVGVSTINVS in libro de
 moribus Eccleſiæ, in quo poſtquam
 recensuiſſet graues ſanctorum ſuorum
 pœnitentias, maximè monachorum,
 ſecuraque eorum ieiunia, ſubiungit.

Cap. 33.

INMORTIF. SERVAND. 578

Caritas precipuè custoditur, caritate
victus, caritati sermo, caritati habitus,
caritati vultus aptatur: hanc si quis
effendit, uno die durare non sinitur. Sci
unt hanc ita commendatam esse à Chri
sto & Apostolis, ut si hac una absit,
inania; si hac adsit, plena sint om
nia.

VNA tantùm difficultas hic oc
currit seruis Dei mortificationis & pes
fectioni studiosis, ob admirandas pe
nitentias & mortificationes quas le
gunt in Sanctorum vitis, an non illas
imitari debeamus, cum Deus in diui
na Scriptura nos ad eorum mores i
mirandos inuitet, & Ecclesia sancta eor
um exempla in dies ob oculos ad imi
tandum proponat. AD hoc responde
mus: duplices in vitis Sanctorum ex
pressas virtutes. Quædam sunt princi
pales, in quibus diximus constitutam
vitæ Christianæ perfectionem, veram
q; sanctitatē, ut est interna humilitas,
mansuetudo, paciētia, castitas, misericor
dia, caritas, propriæ volūtatis iudicij,
& passionū mortificatio, peccatorū o
diū, mūditiæ cordis. In his omnes pos
sumus imitari sanctos, nullo etiā præfixo
modo

modo & mensura: liquidem in
 rum imitatione, nullus est excessus
 nullum damnum, nullum absurdum
 sed quo quis plus profecerit in
 militate, abnegatione sui, puritate,
 patientia, & caritate in Deum &
 proximum, hoc Deo gratorum, &
 plus anime suae proderit. **¶** **¶**
 virtutes sunt magis principales, &
 sunt mortificationes externae, ieiunium,
 paupertas, tolerantia austeritatis, frigus,
 imbrium, aliorumque incommodorum
 & pœnarum temporalium, in
 quibus non consistit perfectio, & in-
 timitas, sed sunt instrumenta & media
 quibus perducimur ad perfectionem.
 In his autem Deus vult nos imitari
 sanctos iuxta certum quendam mo-
 dum & mensuram, hoc est, ut afflic-
 nes illas externas usurpemus com-
 munitate viribus naturalibus ab eo con-
 cessis. Nā clemētissimus Deus qui
 suis immensam impertit donum
 suorum copiā, ut possint esse perfecti,
 & in veris solidisque virtutibus
 militatis, patientiae, caritatis, & ceteri
 progressus facere: idem ad exercendas
 mortificationes externas non impertit

tiuit omnibus easdem vires & prestidia, sed alijs plura & maiora, alijs minorata & pauciora: quia contentus est, si quisque secundum facultatem sibi datam se exerceat. Qua moderatione si seruis Dei utatur, non ideo iacturam facit alicuius boni, si enim non potest sine manifesto valetudinis suae damno tanta ieiunia, quanta usurpauit sustinere, vel alias ferre asperitates, potest aequè ac illi tantam animi submissionem, patientiam, mansuetudinem, puritatem cordis, ac denique sinceram caritatem sectari, in quibus virtutibus, quo quisque plus profecerit, & simul voluntatem promptam habuerit plures mortificationes, grauioreque subeundi, si vires suppeterent, hoc copiosius externae mortificationis defectum supplebit.

Ex hac doctrina error eorum liquet, qui nullum ponunt studium in imitandis primarijs Sanctorum virtutibus, cum tamen auxilia à Deo sufficientia prestò sint; ponunt autem in extraordinarijs poenitentijs, pro quibus imitandis vires sufficientes nequaquam acceperunt. Scriptura diuina narra-

Deum.

2. Mach. 2.

33

Deum Iudæ Machabæo eiusque fratribus, & quotquot ex eius stirpe erant inusitaram animi fortitudinē in oppugnandis gentibus concessisse, sic profus, ut paucorum militum operibus fugaret exercitus, nam sex millibus aliquandō deleuit ceterum hostium millia. Alij Israelitæ, qui ex illa stirpe non erant, conati sunt quidem imitari illos, sed gentiliū armis deleri sunt. Cuius euentus causam illam Scriptura reddit, quod non fuissent eorum profapia, quos Deus singulari sua providentia elegerat ad vindicandam populi Israelitici libertatem. Idem contingit in conflictu spirituali aduersus hostes animæ, ut qui in solitis penitentij ad imitationem Sanctorū pugnam inire volunt, sine peculiari Dei auxilio, in grauissima incidant mala. Nam primò consuetis corporis viribus destituuntur, tum irruunt morbi varij, hinc, inquit, S. BASILIUS, omnia pristina virtutum exercitia deleruntur, & opus est ad illos curandos multis ministris. Verum & postea incipiunt ab omni mortificationum genere abhorre, ut nec leuissimas deinceps sub

IN MORTIF. SERVAND. 187

ire velint, alijsque autores sint, ne sub-
cant. ac quod peius est, ut animad-
uertit S. VINCENTIUS, fraude callidis-
simi dæmonis cōpertrahuntur, ut to-
tos se dedant inquirendis corporis. o-
modis in cibo, potu, somno, otio, a-
lijsq; carnis voluptatibus, ac proinde
nec longè absint à grauibus peccatis,
in quæ tales sæpè turpiter relabuntur.
Hæc vero, omnia mala auerti possunt
seruata discretionis regula, secundum
documenta & exempla Sanctorum.

*De vita
Sp. r. c. 30.*

CAPVT. V.

*Quibus rebus impedi soleat exerci-
tium mortificationis ac primò quor-
dam doctrinâ quorun-
dam.*

NON SATIS est, explorata nobis ef-
ficacia media, quibus exitemur ad
mortificationis exercitiū, ac discretio-
nem, qua illud tēperemus, verū etiā opu-
m est notas nobis esse tērationes, quib⁹
humani generis hostis, illud impugna-
re cōsuevit. E quib⁹ vna est, doctrina
quorū dā autoritate & eruditionis fama
p̄statiū virorū, qui, ut exercitati nō sūt
in mortificationis ludo, nec experti sūt
nobis

ONI
sque fra-
turpe erat
ne in op-
tisse, sic
m ope in
m (ex mil-
m hostiū
illa strige-
n imitari
letū sunt.
Scriptu-
ex eorum
i sua pro-
dam po-
lem con-
aduerlus
s p̄ceni-
orū pug-
iari Dei
ot mala.
is vri-
t mobi-
omnia
de serun-
os mul-
incipiūt
ere ab-
eps sub
i:

nobilissimos eius fructus, etsi discreti-
 cā rō improbent, quod salua fide nō
 possunt, tamen dicta quędam genera-
 lia vsurpant, quę malē intellecta non
 parum multos à mortificationis stu-
 dio deterrent, vt dum dicunt, Christia-
 no homini ad salutem sufficere, si di-
 uinis pręceptis obsequatur. Possē quę-
 vis hominem indulgere corpori re-
 creationes & alia commoda, quando-
 quidem licita sint, & legi diuinę non
 repugnent. Mortificationes, alias quę
 pænitentias externas, esse quidem vo-
 nas, sed non necessarias, exceptis ieru-
 nisijs Ecclesię, & pænitentijs à sacerdo-
 te in confessione iniunctis: Deum prę-
 cipuē à nobis exigere cor nostrum, &
 virtutes animi. His, similibus quę iudi-
 catis, quibus sana potest subiecta esse
 sententia, imperitis periuadēt, parum
 prodesse externas istas pænitentias &
 mortificationes; quę conclusio vera
 non est, nec sana, sed falsa & pernicio-
 sa. Et quamuis ad intelligendam veri-
 tatem, fraudē quę illam auertendam
 satis esse possit, quę in prima parte
 dicta sunt de mortificationis fructi-
 bus.

IN MORTIF. SERVAND. 184

bus, tamen æquum est, vt pro quiete & solatio aliquorum respondeamus ad obiecta, & declarem, quomodo intelligenda sint illa dicta, vt de vero ac legitimo eorum sensu constet.

Quod enim ad primum attinet, factor ad salutem fidei sufficere diuino præceptorum, Ecclesie, & Superiorum observationem; verum addo, ad præstanda præcepta post naturæ nostræ corruptalem ex peccato secutam, opus esse præsidio mortificationis. Nam cum in homine remanserit non parua ad malum procliuitas, caroque capitalem inimicitiam gerat cum spiritu, non certe potest communibus suis præsidis omnes tentationes cum præceptis diuis pugnantibus excutere, nisi auxilium aliquod petat à mortificationis exercitio, tum ad perturbationes animi carnemque domandam, tum ad obtinendam perseverandi gratiam. itaque licet mortificationes vltiò susceptæ necessariæ non sint ad salutem, sicut præcepta, tamen necessariæ sunt ceu media conuenientia & salutaria ad custodiendum præcepta, in eorumque obseruantia per-

Ge sistent.

sistendum. Ad alterum dictum respondemus, recreationes licitas posse sine nota culpæ usurpari, cum bono fine & scopo suscipiuntur, vel eorum necessitas aut utilitas ad fructū aliquē animi, & nō tantū ad meram voluptatem aucupandam, ut latè superius dictum est, dirigitur. Cum quo conuenit, quod crebriò dictum est, in mortificationibus externis non consistere perfectionem, & sanctitatem, sed eas esse instrumēta & media quibus obtinetur vera sanctitas & perfectio.

Licet alterū sine altero esse non possit. Sicut enim Deus in arborū fructibus, quas condidit, licet solam medullā voluerit seruire sustentationi hominis, tamē medullā cōtextit cortice, propterea quod sine illa nec gigni nec cōseruari medulla possit: sic ad spiritalē hominis vitā sustentandā Deus omnes cōdidit virtutes, in quibus perfectionis medulla cōsistit, & tamē voluit illas tū gigni, tū cōseruari per exercitiū duræ mortificationis, tāquā per corticē.

His ergo armis debemus profigere dictas tērationes: & certo nobis persuadere, omnē doctrinā qua animus de-

IN MORTIF. SERVAND. 586

multus incipit in desiderio mortifica-
tionis lægnescere, & carnis blandimē-
tis delijsq; oblectari, debere esse su-
perbia. quia non est Christi sanctorūq;
spiritui cōsentanea, vt S. BERNARDVS
præclare obseruauit. Nasciturus, in-
quit, Dei filius, cuius in arbitrio erat,
quodcuq; uellet eligere tempus, elegit
quod molestius est, præsertim paruulo, et
pauperis matris filio quæ uix pannos ha-
beret ad inuoluendum, præsepe ad reclu-
endum. Non est tale iudicium mundi,
aut iste fallitur, aut mundus errat. Sed
diuinitatem falli impossibile est, sapientia.
Quid enim Christus, utiq; qui non fal-
litur, elegit quod carni molestius est? Id
ergo meli⁹, id uili⁹, id p⁹ eligēdū. Et
quisquis aliud doceat vel suadeat, ab
eo tanquam à seductore cauendū. Hæc
Bernardus. Et Cyprianus martyr, dū
hortatur fideles, ad exercitationem pe-
nitentiæ, mortificationūq; exter-
narum, vt ieiunij, ciliciorum, humicu-
ationis, suadet, vt omni stud. o fugiā-
tur, qui huic doctrinæ resistūt, eo quod
pernitiosior eorū sit conatus, quā ty-
ranorū persecutio. Atq; hæc monita
didere hætenus sãcti, eo quod expe-
riantur.

Serm. 3. in
natal.

Serm.
laxiss.

587 DE DISCRETIONE

rientia didicissent, non solū fidelū se-
luti obesse, qui praua sua doctrina de-
clarabāt se apertos Ecclesie inimicos,
sed etiam quosdā Ecclesie filios, qui
vt minus amantes erant viue crucis
Christi, qualis in mortificatione quo-
tidiana cernitur, suis dictis alios à san-
ctissimo instituto mortificandi se, oc-
cultè retrahebant.

CAPVT. VI.

*De alio mortificationis impedimen-
to, nempe nimia cura sanitatis
conseruanda.*

INTER discretionis regulas vna
fuit, ne mortificationes vllæ fiat
cum sanitatis, viriumque natura-
lium notabili detrimento: verū quia
contingit nonnullos ab infesto huma-
næ salutis hoste, proprioque amore &
tepiditate deceptos, ex immoderata
valetudinis conseruandæ cura, cum in-
genti animæ suæ iactura mortificatio-
nis exercitium negligere. operæ pro-
tium duxi, hic aliquas regulas doctri-
næ sanctorū conformes, pro cauendo.

IN MORTIF. SERVAND. 599

in alteram partem excessu, ponere. Principio itaque certum est, quotiescunque periti medici, vel alij homines prudentes & spiritualibus rebus exercitati, in Domino iudicant, seruum aliquem Dei, si huic vel illi mortificatio ni operam det, de incolumitate corporis periclitaturum, laudabile esse illi prohibere talis mortificationis exercitium. Quanquam, cui natura equo procliuior est in corporis commoda & delicias, alienior autem ab omnibus incommodis & pœnis, facile in fraudem à proprio iudicio induci potest, vt quod necessarium non est ad valetudinem, tamen iudicet esse; & quod nō est admodum noxium, arbitretur esse. Et oq; facilius induci potest, si huic inclinationi inordinatę præterea accedat pusillanimitas ex compassione naturali, vel metu damni, quod aliàs expertus est immoderatis pœnitentijs, profecta: tunc enim procliuius iudiciū proprium excæcatur, & deceptio maior est.

Hinc verò fit, vt necessitatis sanitatis q; prætextu tales anhelent ad lautiores cibos palatui ipsorū congruentes.

Ecce

fu-

fugiant autem omnia incommoda & penitentias, etiam si id fiat cum damno animæ ipsorum. & proximi offendiculo. Deinde ita informet medicos, ut potius præscribant quæ eorum gustui, quàm quæ reuera sanitati recuperandæ sunt accommodata. Qua de re sic loquitur. S. Bernardus, in sermone de triplici genere bonorum. Nihil cogitari, inquit, ultra dandum, vel querendum est præter sanitatem. Sed hic fons est, quæ nolo vos lateat. Insiliatur enim voluptas sanitati, & tam sibi malignitate persequitur, ut vix eaque vel possit cauere, vel non erit. Unde est, quod multi ad tam bestiales & rebelles impetus descenderunt, vel, & licet veritas occiderunt, ut voluptatem præferant sanitati, & illi sibi ipsi sapientissime voluntur, quia serui difficiles & accuratissimi subsequi passionem. Et alibi proposita sententia Christi: Qui voluerit animam suam saluam facere, perdet eam. Hippocrates, inquit, & sequaces eius docent, animas saluas facere in hoc mundo: Christus & eius discipuli perdere, quoniam nam vos è duobus sequi magistrum eligitis? At manifestum se facit, qui sic dicitur

Matt. 16.
Bern. serm.
30, in Cant.

IN MORTIF. SERVAND. 190

putat. hoc oculis, hoc capiti. & illud pe-
 ctori vel stomacho nocet. Profecto v-
 nusquisq; quod à magistro suo didicit,
 hoc in medium profert. Epicurus atq;
 Hippocrates, corporis alter voluptatem
 alter bonam habitudinem praefert. Me-
 us magister utriusq; rei contemptum pra-
 dicat. Anima in corpore vitam, quam
 summo studio iste unde sustentet, ille un-
 de & delectet inquiris, atq; inquirere
 docet. Saluator monet & perdere. Et in-
 frà. Quid verò prodest temperare à vo-
 luptatibus, & inuestigandis diuersita-
 tibus complexionum, ciborumq; varia-
 tionibus exquirèdis quotidianam expèdere
 curam. Legumina, inquit, vètofa sunt, ea
 seu stomachum grauat, lac capiti nocet,
 potum aqua non sustinet peccus, cantes nu-
 triunt melancholiam, cholera porri accedunt,
 pisces de stagno aut de lutosa aqua ma-
 penit suae complexionis non congrunt. Qua-
 le est hoc, ut in totis fluuijs, agris, hortis
 cellaris sine vix reperiri possit, quod co-
 medas? Puta, quaso, te monachum esse non
 medicum, nec de complexionis iudican-
 dum, sed de professione. Parce, obsecro, pri-
 uum quidem iuris tua parce deinde labori
 ministranti, parce grauamini domus,

Cc 4

patas

parce conscientia. Hęc omnia B. BERNARDVS, qui his verbis non improbat moderatam discretionem, quam uemus eam abſtinentiæ ſeueritatem, quam experientia didicerimus nobis ad ſanitatē uehementer obefſe, ſed ſuperuacaneam tantū ſollicitudinē quorundam, qui leui ex cauſa de qualitate ciborum queruntur. contra illud Apoſtoli: *Carnis curam ne faceritis ad deſiderijs.*

1. Cor. 13.

In hoc tract. p. 3. c. 2.

VT uerò intelligatur, quæ cura licita ſit & neceſſaria, hoc eſt, quam ſeruus Dei conſeruandæ uitæ ac ualitudini tribuere pot eſt, quæ que ſuperflua & illicita, quam non pot eſt, memorā recolendum eſt, quod ſuperius monuimus. etſi fas ſit cuique ſtudio aliquid ponere procurandi uitæ ualitudiniquę neceſſarijs, tamen neminē ea lege ſaſtrictū, ut præſtantiora, cōmodioraq; in quoq; genere, ſiue veſtitus, ſiue victus, ſiue habitationis, deligere teneatur, ſed ea tantū, quorum uicium nullum notabile damnum nouit uicium uel incolumitati ſuæ acceſſurum. Deinde & illud obſeruandum eſt, hoc delictum eſſe inter prudentiam carnis, quam

IN MORTIF. SERVAND. 592

quam B. Paulus ait esse inimicā Deo, *Rom. 8.*
mortemque culpæ & pœnæ æternæ
conciliare, & sapientiam spiritus, quæ
efficitrix est vitæ & veræ pacis: quod il
la provideat homini comoda corpo
ris, nullo ad animam habito respectu,
hoc est, siue noceant animæ, siue pro
sint: Quæ prudentia vsi sunt sapientif
simi quique Gentilium, eorumque
celeberrimi Medici, eaque pro dolor,
multi quoque fideles nunc vtuntur, ve
ro timore Dei destituti, quorum Deus
venter est: hæc verò, nempe sapientia
spiritus, quæ de cælo venit, ita prospici
cit homini de corporis commodis ad
valetudinem tuendam necessarijs, vt
tamen nullum detrimentum afferat
incolumitati animæ. Itaque corpori
omnes illas lautitias & superuacua cõ
moda adimit, quæ impedire possunt,
quò minus spiritus imperium in car
nem retineat, vel quò minus anima
contemplationibus, precibusque &
alijs virtutum exercitationibus vacare
possit, modò inde nullum graue vel
notabile damnum vitæ sanitati que
corporali inferatur, vti iam sæpè di
ctum est.

Cc 5 3.A.M.

993 DE DISCRETIONE

In psal. 118.

s. contra

na. de Cōf.

da.

S. Ambrosius certè non dubitat af-
firmare, medicinæ præcepta, quibus
inhibentur ieiunia, orationes & me-
ditationes pugnare cum præceptis di-
uinis, & qui talibus medicinis vtuntur,
adimere sibi ea, quæ animæ sunt fru-
tuosa. vbi sine dubio loquitur de me-
dicinis, quibus nonnulli sola pruden-
tia carnis duce vtuntur, hoc est tantâ sa-
nitatis conseruandæ curam gerunt, vt
sine magna necessitate animæ omne
mortificationis aliorumq; exercitiorũ
spiritualium fructum adimant: quales
sunt illi, qui quoties paululum se ma-
le ffatos sentiunt, etiam Ecclesiæ iei-
unia preuaricantur, & diebus veteris
sibi esum indulgent carniũ.

Ex his demum omnibus superest, vt
seruus Dei excerpit sibi normam &
formã, quam tenere debeat in tuenda
corporis sanitate ne in alterũ tendat ex-
tremũ, hoc est, vt ne sinat se ob leues
causas, vel exigua incommoda à san-
cto mortificationis exercitio dimoue-
ri. Nam, vt scribit S. Bernardus Si sani-
tati corporis sollicita prouidenda est cu-
iustodiã puritati cordis tanto sollicitior
est impendenda, quanto pars ista dig-
nior

De triplici

genero b.

ojo.

IN MORTIF. SERVAND. 194

nior esse conuincitur. Deinde, vt in hoc
biuio animam mortificādi, & corpus
tuēdi, potius inclinet in prius, & quod
quo vehementior sit inclinatio car
nis in sua commoda: nam & Aristote
les, licet gentilis, in suis Ethicis, mo
nuit, vt cum perdifficile sit attingere *Lib. 2. c. 9.*
virtutis medium, debere hominem
obseruare, in quā partem extremi per
sequendā procliuior sit, eoq; animad
uerso, contendere in eius contrarium,
& quod eo plus est addit, in hac re max
imē fugiendam voluptatem. Deniq;
quod seruus Dei ab amoris proprii frau
de liberior sit & securior, non fidat ni
mum suo iudicio, cū ferē, vbi de pro
prio negotio agitur, homines falli so
leant, sed primum supplex à Deo di
uinam lucem, cum de siderio id facien
di, quod diuinæ eius maiestati gratius
in iudicium fuerit, postulet: tum omni
puritate necessitatem suam Superio
ri, si habet, vel Patri spiritali exponat,
eorumq; iudicio & consilio acquies
cat, firma spe fretus se hoc medio in di
uinæ voluntatis notitiam deuenturū.
Adhęc seruus Dei hac in parte exclu
dat omnes inanes terrores infirmitatis

& morborum: nam, ut in alijs rebus, teste Scriptura, *providentia hominum incerta sunt*, ita maximè in hac materia; quod enim homo existimat valetudini suæ esse conveniens, sæpenterò noxiū est: quod verò noxiū idimprimis illi est salutare. Et experientia liber docet, quod qui plus equo sanitati tuæ dediti sunt, cū mortificationis detrimento, nunquam ad optatam sanitatem perueniant: cōtrā, qui mediocrem curam tantūm, & moderationem, non neglectis consuetis mortificationis exercitijs, valetudini curandæ adhibent, veram tandem sanitatē obtineant. Imò exemplis multis probari posset, eos qui diligentissimi incuranda cuticula fuere, & nulla medicorum antidota neglexere, brevi vitam cum morte commutasse: cōtrā verò, sanctissimos quosque viros, qui severissimum abstinentiæ colendæ institutum arripuerunt, nullis laboribus in persolvendis divinis precibus pepercisse, & in decrepitam usque ætatem vitam prorogavisse.

*S. Hieron. in
vita.*

S. PAVLVS eremita adolescentiam
suam

IN MORTIF SERVAND. 196

suam paucis dactylis aluerat, senectute vero tantum dimidiato pane, omnibusque humanis commodis destitutus ætatem extraxit in annum decimum tertium supra centesimum.

S. ANTONIVS humi cubans, & paucis *Athan. in eius vita.*
xillum panis & aquæ sub vesperam sumens de viribus corporis ad colendum Deum necessarijs nihil detraxit, & in centesimum quintum annum vitam produxit.

S. HILARTON in iuventute paucis *S. Hieron. in eius vita.*
caricis & herbis vixit, extremam vero ætatem vno pane hordeaceo traduxit, ac tandem tota vita in summa asperitate acta octogenarius animam Deo reddidit. His alijsque innumeris sanctis, qui omnia humanæ vitæ commoda neglexisse videntur, tamen Deus integram corporis incolumitatem ad præstanda sua nocturnis diurnisque horis officia, & cum ea longissimam ætatem concessit, vt his exemplis declararet, quàm grata fuerit continua illa carnis castigatio & mortificatio, nosque intelligeremus, tantum abesse, vt mortificationis studiosis Deus suo diuina auxilio desit, vt etiam vtramque

& animi & corporis incolumitatem liberalius promoueat. Neq; id eò dico, quo nos curam conuenientem & necessariam fanitati conseruandæ detrahimus, aut indiscretas mortificationes ad imitationem dictorum Sanctorum suscipiamus, cum eas anè improbauerimus, sed vt notatis his exèplis, vanos commentitiarum infirmitatù timores excutiamus, & desertis victoris extremis, duce & magistra discretionè, ad medium virtutis colligamus.

In hoc
tract. p. 3.
4.

CAPVT. VII.

*De alio mortificationis in p. sementis,
nempe quorundam Sanctorum ex-
emplis malè intell-*
lectis.

QVONIAM tenebrarum princeps capitali odio prosequitur studium sanctæ mortificationis, quippe per quam sua sede & habitatio ne, quæ est terra suauiter viuendum, pellitur: idcirco, sicut ab aliis sacrarum scripturarum testimonijs, perperam

Job 28.

de oris

IN MORTIF SERVAND. 598

detortis à Catholica fide homines ab
ducere conatur est ita nunc, exemplis
quorundā sanctorum malè intellectis
imperitos deterrere conatur à studio
mortificationis, atq; experiētiadocuit,
quosdam extitisse, qui exemplis san-
ctorū inordinatarum passionum reg-
num defendere non dubitāint, vt am-
bitionem, & cupiditatem alijs impe-
randi exemplo Apostolorum, qui ali-
quando inter se contenderunt, quis
illorum esset maior. Deinde S. Ioannis
& Iacobi, qui primam sedem in regno
Christi affectārant: iracundiā vero, in
verba contumeliosa erumpentem ex-
emplo Apostoli Pauli, dicentis ad Pō-
tificem Ananiā. *Percutiat te Deus pa-*
ries dealbate Et Faustini ac Iovite, qui
Imperatorē Adrianū appellārūt ser-
pentē tortuosum, & viperā crudelissi-
mā. Et S. Agathæ virginis & martyris,
quæ Quintianū, aliosq; tortores suos:
vocavit immanes tyrānos. Sic ad tuē-
dū dissensionū studiū allegant exēplū
Pauli & Barnabæ, qui se mutuo separā-
rūt, ob contentionē ortā de assumēdo
in sociū Marco. Dein S. Epiphaniij &
S. Chrysostomi, qui ob quæstionē de

Matt 20.
Act. 23.

Ado in
martyr. 19.
Feb.

Act. 15.

Trip. l. 8.
c. 15.

con.

condemmandis Origenis libris non solum à se mutuo discesserunt, sed etià Ephiphanius dixit Chrystostomo: spero te non moriturum Episcopum, & hic illi, spero te non peruenturum ad tuam urbem. Adhæc ad defendendâ superbiam, exemplum inculcant, prophetæ summa libertate increpantis regem Achab, & Elisæi regem Ioram, & S. Stephani Principes Sacerdotum. Denique ad retinendam pompam vanâ & profanam, mensarumque delicias producunt exemplum S. Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi, qui multo cum famulorum comitatu in publicum, splendidoque ornatu prodibat, & mensam multis opiparisque ferculis instructam suis apponebat.

His similibusque exemplis animi sui perturbationes, & immoderatos affectus, velut instos & æquos, palliât, & mortificationi omnem aditum occludunt. Quanquam verò hoc argumentum admodum sit imbecille, & illi facile possit, ræmen pro solatio & instructiorum operæ pretiû facturi videantur, si respondeamus, declinamus.

3. Regum.
28.

4. Reg. 3.
Act. 7.

IN MORTIF. SERVAND.

claremus que neque iam allata, neque
vlla alia Sanctorum exēpla facere pro
tutela & patrocinio istarum inordina-
tarum animi passionum. Sanctorum
enim vita prorsus consentit cum pu-
rissima eorum doctrina, & cum om-
nis perfectionis archetypo, nempe
CHRISTI Domini nostri vita. Quocir-
ca in Sanctorum historijs distinguē-
dum est tempus, quo vixerunt, ab eo,
quo non vixere. Nam licet multi à pri-
ma ætate fama sanctitatis fuere cele-
bres, vt S. Hilarion, S. Chrysostomus,
S. Eduardus Cantuariensis Archiepi-
scopus, S. Malachias Archiepiscopus Hi-
berniz, S. Clemēs martyr, & Episcopus
Ancyranus, S. Maclouus, S. Bernardus, S.
Thomas Aquinas, S. Bernardinus, S.
Eduardus rex Angliæ, & S. Ludouicus
rex Franciæ, & alij: nihilominus alij sūt
se, qui in prima adolescentia vitā du-
xere communem, postea autē potēti
Dei manu tacti in alios homines com-
mutati sunt, & vitam egere perfectissi-
mam. Alij verò etiam primam æta-
tem consumpserunt in grauibus sceleri-
bus, sed, radijs diuini luminis exceptis,
ita illustrati sunt, vt ostenderint sibi a-
bun-

101 DE DISCRETIONE

bundare sanctitatem, vbi ante abundat malitia & perversitas. Ac rursu alij exire qui omnem aetatem in infidelitatis tenebris vel in gravibus peccatis omni gratia destituti transegerunt, & tamen ad Evangelij voces, aut conspectam Christianorum Martyrum in atrocissimis tormentis constantia resistere, & ad mortem pro Christi fide tolerandam se obtulere, ac sic nomen & mercedem sanctorum Martyrum breui temporis momento retulere.

In his omnibus sanctis, nihil ad auctoritatem exempli trahi potest ex rebus ante adeptam sanctitatem gestis, ac proinde quod de Apostolis obiectum est, nullius est ponderis, idcirco enim Christus saluator ex infimo hominum statu, & rerum omnium ignaros elegit, ut quicquid postea eorum opera efficeret, non ipsorum, sed Christi virtuti, a quo missi erant, attribueretur. Poterat quidem Christus eos vno momento reddere perfectissimos, sed maluit sensim usque ad Spiritus sancti aduentum proficere, ut suorum lapsuum & defectuum memores, se magis submitterent, totamque sanctitatem

Chrysostomus
66. in
Matt.

IN MORTIF. SERVAND. 802

tatem & perfectionem suā ſyncerè altiffimo trāſcriberent: deinde vthoc exemplo om̄n̄s fideles mai' ſolatiū ca- perēt, claruſq; agnoſcerent omnia bo- na ſibi contigiffe per Chriſtum, & ſi imbecilles ſint ac rudes, Deū ſua gra- tia & benedictione illis non defuturū. Itaq; in Apoſtoliſ eos mores imitan- dos nobis proponere maxime debe- mus, quos poſt adeptū ſpiritus ſancti lumen longè copioſiſſimum, demon- ſtrāunt. defectus verò, quos tempore nouitiatus ſui habuiſſe videntur, non imitari, ſed corrigere, quemadmodū & ipſi in ſe correxerunt

In ſ. Thomæ Cāruatiensis exēplo nō diſſimilis ratio eſt, nam ille in ſancto- rum numerum, præcipuè ratione per ſecutionis & martyrij pro Eccleſiaſtica immunitate fortiter perpeſſi, relatus eſt: itaq; ſi quos n̄a uos ante illud ha- buit in auctoritatem exempli trahi ne- queunt: certè quosdam & ipſe paulò ante mortem, vt ſplendidum habitū cum monaſtico, & lautā menſam cū vulgari, magnumq; ſeruitorum nu- merū cū ſex famulis, licet primarius eſ- ſet regni Archiepiſcopus, cōmutauit,
elicij

607 DE DISCRETIONE

cilicij quoque continua asperitate, & quotidiana corporis vsque ad sanguine non semel repetita diuerberatione, & in perfrigidum profluentem demersione afflixit, vt hoc melius ad profundendum pro Christo sanguinem se compararet. Atque hanc vitam duxit, postquam Deus eum potenti sua dextera in alterum virum, & verum athletam suum, posthabitis omnibus seculi vanitatibus, conuertit.

CAPVT VII.

Quomodo intelligenda sint exempla quadam, quibus inest mysterium, vel qua speciali Dei institutione accidero.

IN Vitis Sanctorum illud quoque non prætermittendum est, nonnullis eorum factis distincte inesse aliquod mysterium, & ideo non ad cõsuetam normam cõmuni vitæ Sanctorum cæterorum, sed ad peculiarem diuine inspirationis, prouidentiq; particularis regulam esse expendenda. Quod pertinet, quod s. Paulus Principi

Ad. 23.

Sacer

IN MORTIF. SERVAND. 604.

Sacerdotum dixit: nec enim fuit maledictio, vel contumelia, sed prophetia: plenus siquidem spiritu sancto, inquit B. GREGORIUS, prædixit, qualis esset *libro 7.* futurus. Nec enim dixit, *Percutiat te mor. c. 22.* Deus, sed: *Percutiet.* Prædicebat autem, ut annotavit Venerabilis Beda, Sacerdotium Israheliticum, quod tum erat instar parietis dealbati, & apparebat quale non erat, prædicatione Evangelij funditus evertendum. Deinde congruebat, ut dicit S. Chrysostomus, Paulum in illo congressu eam dicendi libertatem & auctoritatem ostendere, ut gentiles, qui præsentibus aderant, non parvi facerent Evangelij prædicationem.

Dissensio inter B. Paulum & Barnabam non orta est ex animorum perturbatione, sed ex magna S. Barnabæ pietate, iudicantis non esse à sua societate auellendum Marcum consobrinum propter defectum, in quem ex humano metu inciderat. S. Paulus vero sanctissimo iustitiæ zelo accensus ad maiorem Dei gloriam ipsiusque Marci documentum, & aliorum, putavit separationem faciendam. Vbi divina

uina

uina prouidentia factum est, vt Barnabas ob maius Ecclesie bonum iudicio
 B Pauli non subscriberet, eo quod singulis cum comite suo digressis vberior fructus in conuersione animarum erat secutus. Nec aliud opus est respondere de Epiphanio & Chrysostomo: nam Epiphanius iudicabat condēnanda scripta Origenis, Chrysostomus verò arbitrabatur id in sua dicecesi nō faciendum, nisi antegresso examine. Vterq; autem grauib; mouebatur pro sua sententia rationibus. Interea Deus S. Epiphanio diuinitus reuelat exiliū, mortēq; S. Chrysostomi, & contra S. Chrysostomo mortē S. Epiphani. Quas reuelationes verbis ante prolatis, sibi mutuò patefecerunt, quod facere salua caritate potuerunt, & salua veritate fecerunt, quia vtrumque euenit.

Responſa à prophetis facta impijs regibus Israhel, hoc continent mysterium. Sancti corde sic inharebāt calos omnibusq; rebus mundi erant superiores, vt nullius reformidarent potentiam, nullos aucuparentur honores, vni peccato vitando intenti, & diu-

IN MORTIF. SERVAND. 606

na promouenda gloria. Hoc cor volebat Deus detegi agendo cum tyrannis, eorumque scelera sancta quadam libertate, mirabiliq; iustitiæ zelo corrigendo. Qua de re ita scribit B. GREGORIUS. Sancti inquit, si per se iniurijs rapti, in alto animum figunt: & quæque in hac vita patiuntur, quasi longè infra labentia, atque à se aliena conspiciunt, atque, ut ita dixerim, dum mente extra carnem fieri decertant, per e ipsa, quæ tolerant, ignorant. Unde & nullis cõtra veritatem potestatibus parcunt, sed quos attolli per elationem conspiciunt, per spiritus auctoritatem premunt. Hinc nata sunt omnia prophetarum & Martyrum verba contra tyrannos prolata, non autem ex superbia, quæ erant humillimi, non ex ira, quia mansuetissimi, non ex rancore, quia parati erant vitam pro illis profunderè, sed ex Dei inspiratione, qui opera illorum volebat superbos, huius mundi reprehendere, inuidumque robur Sanctorum suorum patefacere, quo sulti, ne faminz quidem tenellæ auocissima eorum tormenta;

Lib. 7. n. 27.

c. 22.

tormenta, mortemque ipsam pertimescebant.

Quæret hoc loco aliquis, cum verba huiusmodi geminum sensum habere queant, ut vel ex contemptu prolata putentur, quod est impatientiæ, vel elationis; vel ex zelo iustitiæ, quod est magni in Deum amoris: unde cognosci possit ex bona radice profectus.

Cap. 23.

Respondet eodem loco B. Gregorius. Quod Zelo veritatis, non autem elationis sancti viri ad verba tantæ altitudinis exiliant, ipsi patenter indicant, qui factis dictisq; alijs & quanta humilitate polleant & erga eos, quos redarguunt; quanta caritate seruant, manifestant. Quomodo enim Elias superbo regi Achab increpationis verba pertumore intulit, qui ante eius currum humiliter cucurrit? Quomodo Elisæus loram filium Achab ex arrogantia confudit, dicens Quid mihi & tibi est? Vade ad prophetas patris tui, & matris tue: quomodo videre Naaman ex elatione noluit, dum nec ianuam aduentanti aperuit, qui non solum se conspicit, sed teneri etiam à muliere permisit? de qua scriptum est. Cum venisset ad virum.

3 Reg. 18.

Di

4 Reg. 3.

& 5.

Dei in montē apprehendit pedes eius. & accessit Giezi, ut amoveret eam. ait vir Dei, Dimitte eam: anima enim eius in amaritudine est. Quomodo S. Stephanus proferre increpationem, dum vocaret duos & in circumcisos corde, per elationem potuit: qui pro eisdem, quos increpauerat, ad deteriora crescentibus. *sc. AA. p.* que lapidantibus flexis genibus oravit, dicens. Domine ne statuas illis hoc peccatum? Idem fecere martyres alij: nā pro carnificibus, tortoribusq; suis in ipsis cruciatibus. Deum precabantur. unde & multos eorum conuersos legimus. Quare liberiores eorum voces iactatae in reges & praesides, non ex animi fastu, sed ex puro amore & zelo tuendae veritatis procedebant. Nam ut dicit B. Gregorius ibidem. *sc. l. 7. c. 29.* perbia odium generat, humilitas. amorem.

Veniamus nunc ad alia exempla, quae in vitis sanctorum existant, non ab omnibus imitanda, ut quae ex singulari spiritus sancti instinctu facta sunt, ut quod quidam in vastissimas solitudines se abdiderint, ab omnium hominum consuetudine disiuncti,

De quod

quod nudi in syluis oberrant, solum
 herbarum radicibus victitant, omni
 cibo potuque plures dies, hebdoma-
 das, menses, integras Quadragesimas
 abstinerint, stultos & quali amore
 mentis, ut Simeon Satus, se fixerint,
 & alia id genus egerint. Hęc, inquam,
 miranda potius quam imitanda
 sunt. Imitanda siquidem nobis
 incumbunt ea exempla virtutum
 tantum, in quibus omnes sancti
 uniformiter consenserunt. hæc enim
 sola, pro regula certa & secura piorum
 morum, vitæque sanctæ nobis Eccle-
 sia proponit. Deprehendimus autem
 in Sanctorum historijs, quod commu-
 niter omnes amant exercuerintque
 paupertatem, opes abiecerint, & defu-
 gerint dignitates, honores, & nominis
 exultationem, omnes mansuetissi-
 mi fuerint in tolerandis iniurijs, & i-
 nimicis beneficio & amore devinci-
 endis, quod admodum temperantes
 in cibo & potu fuerint, & magna ie-
 iunia sustinuerint, commoda deli-
 tiasque carnis contempserint, cili-
 cijs & flagris crebris, alijsque asperi-
 tatibus eam perdomuerint, sum-
 mum

mum studium curamque in cohi-
 bendis sensibus, maximè autem
 tenenda per silentium lingua po-
 fuerint, quod amantissimi diur-
 narum nocturnarumque precum,
 & contemplationum caelestium, o-
 ratorum, laborum & tribulationum
 amatores, quod colloquia vana &
 inutilia detestati fuerint, summam
 autem voluptatem ceperint ex col-
 lationibus rerum diuinarum, quod
 aliorum prosperis successibus ex ani-
 mo gratulati fuerint, aduersis verò
 compassi, omnemque operam lo-
 carint in remouendis vel certè mitigan-
 dis afflictorum ærumnis. quod li-
 benter obsecuti fuerint maioribus,
 omni a pedibus se subiecerint, & ab
 omnibus hominibus contemni &
 ludibrio haberi, salua Dei gloria, op-
 tarint. Hi mores, hæc exempla com-
 munita & ordinaria omnium fan-
 ctorum fuere: quæ si imitari conabi-
 mur, non dubium, quin imitaturi
 finis Christum illorum omnium
 magistrum, ducem, & antesigna-
 num, participesque vna cum ipso Chri-
 sto reddemur gloriæ, qua illiam se-
 cuntur.

De d s cunctis

710. DE DISCRETIONE
curissimè & in omnem æternitatem
perfruuntur.

CAPVT. XI.

*De nonnullis medijs, quibus vincitur
vest difficultas quæ est in exerci-
tio mortificationis.*

MORTIFICATIONIS exerciti-
um nulla ferè alia re impeditur,
quàm difficultas, & afflictio
ne, quam ipsa mortificatio secum af-
fert. Nam cum virtus ipsa spinis diffi-
cultatum circumsepta sit, sedemque
suam in loco sublimi collocarit, illi
quam nisi multo labore & sudore pe-
ueniri possit; mortificationis verò mu-
neri incumbat laborem, & quicquid
aduersum est, deuorare, & quasi omnis
omnis difficultatis ad capeffendum
virtutis culmen suis humeris perferre,
idcirco in ipsa mortificatione magna
est difficultas & afflictio. Primò liqui-
dum & certum est, hominè ritè mor-
tificatum in actionibus virtutum null-
lum experiri laborem vel difficultatè,
imò potius promptitudinem & sus-
mitatem

IN MORTIF. SERVAND. 711

uitatem, Itaque difficultatem, de qua loquimur, tantum sentiunt, qui primum aggrediuntur hoc exercitium, donec diuina gratia adiuti, omnes naturæ malè inclinatz repugnantias vicerint. Pro ea autem superanda media aliquot hic subijciemus. Primum est, magna animi submissione, & imbecillitatis confessione postulare in orationibus à Deo, voluntatem efficacem, viresque se mortificandi, atque hæc petitio semper inter primarias repetatur. Quamuis verò homo imbecillum agnoscere se debeat in omni virtutum studio, maximè tamen debet in exercitatione mortificationis, eò quod ob insitam naturæ corruptelam à nulla re magis abhorreat, quàm quæ infligit aliquam pœnam. Pro magno quoque beneficio & agnoscere & æstimare debet, quod sibi tam infirmo & ad mala procliuui voluntas animusque concessus sit exercitium mortificationis tam utile & pretiosum complectendū: ac proinde quoties desiderium mortificandi aliqua in re Deus menti iniecerit, continuo cum gratiarum actione opus ipsum aggredi, vt

Dd 3 dona

VIZ DE DISCRETIONE

Chrys.

*quod vir-
sus à mini-
nis inchoã
da.*

dona sua semper cumulet maioribus.
Aliud medium ad mortificatio-
nis studium prosequendum, & ad
obtinendas à Deo vires, est, inimum
facere à minoribus & facilibus, cu-
iusmodi sunt, oculos claudere ad
res à spectu iucundas, linguam con-
tinere à proprijs laudibus, de consu-
to potu cibové modicum detrahent,
nonnihil ætus vel frigoris vterò to-
lerare, aliaque similia, quæ colligi pos-
sunt ex ijs, quæ diximus de mortifi-
catione propriæ voluntatis, passio-
num & sensuum. Mouere autem plu-
rimum nos debet ad hoc studium
non contemnendum, quod, ut supe-
rius ostendimus, mortificatio etiam
in rebus paruis Deo sit gratissima. De-
inde, quod omnis mortificatio pro-
pter Deum facta, licet exigua, sit iusto m-
eritoria, tantoque maioris meriti, quò
promptiori voluntate, & alacriori facit,
ita ut nonnunquam longè excedat
mortificationem durissimam. Nam
meriti essentialis magnitudo, cuius
merces consistit in visione Dei, non
operis magnitudini & difficultati,
sed actuali caritati, bonæque volun-
tatis

De l. p. c. 4.

IN MORTIF. SERVAND. 713

tatis promptitudini, ac sincero desi-
derio Deo placendi, respondet. Mag-
nitudini verò operis, & difficultati, ve
tradit Sanctus THOMAS, respondet
præmium accidentale, quod consistit,
non in Dei visione, sed in gaudio quo-
dam, quod omnes beati in cælo ex
omnium creaturarum, bonorumque
operum, quæ ipsi aliique iusti aliquan-
do fecerunt, contemplatione, hauri-
unt. Verum quidem est, ipsam operis
magnitudinem & difficultatem ar-
gumento esse, illum qui id præstat,
ampliore amore actuali, desiderioque
Deo placendi præstare, & consequen-
ter promereri augustius præmium es-
sentiale: conatus siquidem tentandi
magis ardua, promptioris quoque vo-
luntatis solet esse indicium: attamen
difficilium non est, sæpe rãra promp-
titudine, alacritate, & ardore animi mi-
nores mortificationes, aliaque externa
opera leuora subiri, vt longè superent
meritum difficiliorũ, duriorumq; ope-
rũ: & verò tum certissimè id fit, quan-
do à seruo Dei illa minuta exercitia
eo animo suscipiuntur, vt si occasio da-
retur, aut vires suppetere, aut facultatem

Deo
tatem

tatem à superioribus, quibus parcedi-
gitur, obtineret, reuera etiam aggre-
deretur grauiora.

Vbi verò initium factum fuerit à
paruis mortificationibus, Deus sua
gratia continuò præsto erit, vt & vo-
luntatem accendat, & vires suppedi-
tet atque occasiones offerat, maiora
tentandi, vt benè docet Venerabilis
Richardus Victorinus. Ac sanè dignū
& iustum est, vt quoniam illud dæ-
monis institutum est, iustos antè in re-
bus leuibus & paruis inducere ad lap-
sum, quo iam nutantes & debilitatos
postea in grauiorem ruinā impellat,
sic contrà nos omnem laborem impē-
damus in mortificandis, vincendisq;
nobismetipsis in rebus minoribus, vt
aditū præcludamus dæmoni ne nos
vincat in maioribus, Deusque vbe-
rem gratiam largiatur ad difficiliora
etiam mortificationum genera susci-
pienda. Quare Cassianus agens de per-
turbationibus animi leuioribus, qui-
bus nonnunquam monachi solitarij
afficiuntur, vt dū succensent calamo,
litteras non exprimant, cultello, si ma-

IN MORTIF. SERVAND. 918

le fecet, alijs que rebus creatis, si ad vo-
tum non seruiant, admonet eos, val-
de conueniens esse huius modi inor-
dinatos motus, licet sint de rebus leui-
bus, refrenare & compescere: eo quod
hoc vsu & consuetudine obtinetur, ve-
rum grauiore occasione iræ alia-
rum uel passionum, uelut dum iniuria
uel contumelia ab alijs afficimur, sese
offerunt, facile nos colligamus, & mor-
tificandi nostri causa, diuina gratia o-
pitulante, grauiora æquo animo, &
corde tranquillo, perpetiamur.

CAPVT X.

*De alijs medijs, quibus difficultas
mortificationis vincit
queat.*

INTER media, quæ ad amplecten-
dum mortificationis studium per-
mouere possunt, principem iocū
merito sibi vendicat consideratio my-
steriorum vitæ & passionis Domini
nostri Iesu Christi: in ijs siquidem tan-
quam in speculo se prodit ineffabilis
Dei voluntas

710 DE DISCRETIONE

voluntas & caritas, qua filius Dei se p-
terno Patri ad cruciatu & contume-
lias pro salute nostra perferendas ob-
tulit: Apud Romanos, teste Valerio
Maximo, mos receptus fuit, res præcla-
rè ab Imperatoribus alijsque belli du-
cibus gestas mandare versibus, & can-
tare, vt adolescentes ad eas imitandas
inflammarentur. Sic decantata fuit
fortitudo Horatij Coelitis, qui solus
pro salute patriæ cum manifesto vitæ
discrimine aduersus Hetruscorum
copias depugnauit. Sic robur Mu-
tij Scauolæ carmine celebratum, in-
trepidè in luculentum ignem ma-
num iniicientis, vt Romam liberaret,
& hosti terrorem incuteret. Sic audax
& temerarium facinus Curtij, qui pro
incolumitate populi armatus vna
cum equo se in vastum fori Roma-
ni hiatus præcipitemegit. His ex-
emplis Romana iuuentus incitaba-
tur ad ardua quæque pro salute pa-
triæ tentanda, vt immortalẽ inde
aucuparetur apud homines gloriam.
Publius Decius ea de causa, cum La-
tino bello Romanam aciem inclina-
tam videret, caput suum pro Reip.
salute

M. J. C. J.

M. J. C. J.

Valer. J. S.
C. S.

IN MORTIF. SERVAND. 217

salute deuouit, ac concitato equo in
medium hostium agmen irruit, facta
que ingenti strage coiruit. Cuius ex-
emplo commorus filius, vt idem Va- *ibid.*
lerius refert, deuotione simili æque
strenua pugna consentaneo exitu la-
bentes perditasque vrbes Romanæ vi-
res correxit. Si ergo vnus hominis ex-
emplum tantum valuit ad accenden-
dos alios vt similia pericula vitæ, in-
gentesque labores adirent, quanto am-
plius mouere nos debet exemplum
Christi, cum homo exemplo non præ-
beat vires ad imitandum imitatori suo,
nec præmium largiatur pro afflictio-
nis, quam tolerat, merito. at Christi
exemplum vtrumque præstat, nam
& gratiam subministrat ad imitan-
dum, & labores suo nomine perpeffos
compensat æterna gloria.

Quis non libenter & promptè, inquit
B. Cyprianus, calicem salutis accipiat *Lib. 3. ep.*
quis nõ appetat gaudibundus & letus, vlt. ad
in quo aliquid & ipse Domino suo retri *Mens.*
bunt? quis non pretiosã in conspectu Dei
& fortiter & constanter mortem ex-
cipiat, complaciturus eius oculis, qui

Dd 6 nos in

718 DE DISCRETIONE

mos in congressione nominis sui desuper
spectans volentes comprobat, adiuvat
dimicantes, vincentes coronat, retribu-
tione pietatis paterna remunerans in no-
bis, quicquid ipse prestat, & honorant,
quod ipse perfecit? Elephanti, ut est in

Matth. 6.

divina scriptura, conspectu sanguinis
animantur ad pugnam: quin ergo a-
nimetur Christianus ad pugnam in-
eundam contra se suasque passiones
conspecto pretioso sanguine filij Dei
pro se effusi? Certe exemplo Christi
longè promptius sancti martyres dicitur
se obicere supplicij, quàm un-
quam Curtiorum, Deciorum, & exem-
plo Romani: hi enim ex mera temeritate,
& nimia famæ & exultationis
cupiditate manus violentas sibi intu-
lere, & repentinum sibi procuravere
interitum, at martyres Christiani mag-
na pace & hilaritate animi ad crucia-
tus diuturnos, acerbissimasque pœnas

**Bas. l. 3. c.
10.**

se obtulere, nō pro sua, sed Christi glo-
ria. Phileas Episcopus sanctus, agens
de martyribus, quos suis ipse oculis
conspexerat sanguinem pro Christo
profundere, Gloriosi, inquit, martyres
mortem pro Christo oppetere, exclu-
so omni

IN MORTIF. SERVAND. 719

so omni metu. & tamen tam atrociam
erant tormētia, vt verbis exprimi non
queant, nec facile quisquam crederet tā
dura fuisse, nisi qui præsens viderit. Ve
rū quid eos permouere poterat vt tā
ta supplicia sustinerent cum gaudio?
Respondet: quia oculos mentis con
tinuò in Christum Dominum inten
tos habebant, qui cum esset Deus, fa
ctus fuerit homo, & humiliarit se vsq;
ad mortem crucis. Hoc Christi exem
plum quod sanctos martyres commo
uit ad subeundum martyrium, mouit
& ceteros Dei seruos ad assurgenda
voluntarias poenas, & affectus suos
mortificandos, ac nos quoque meri
tò mouere debet, vt cū illis conformes
fuerimus in passione, simus etiam so
cij in gloria & fælicitate æterna.

Iam verò & alia consideratione ser
uus Dei ad persequendum mortifica
tionis studium non parum incitari po
test: si nempe animo repuret, quanta
homines huius sæculi incommoda su
stineant pro alicuius & temporalibus
fortunæ bonis. Quid non facit famu
lus in gratiam sui principis, vt fauorē
illius benevolentiamque conciliet.

Dd 7 cri-

720 DE DISCRETIONE

exiguumque salarium, quod minimum cum vita terminatur, obtineat. Quos non labores tolerat noctu dumque aperto capite ad nutum expectans, si quid imperare veli? quoties exspectare auribus debet scommata, gravissimasque iniurias, quoties intempestas suscipere profectiones, caelo & fluoso, gelido, pluvio, cum iactura sanitatis & vitæ suæ, omniumque quæ annis multis incredibili sudore coacta uauit? Quas non molestias patitur agricola, ut frumenti aliquid cumulet ad sustentandam familiam? Multos menses frigoribus hibernis, solisque ardoribus vritur, solum proscindit, arat, seminat, occat; frumenta ubi maturuere metit, in fasces colligit, in horreum inuehit, excutit, purgat, denique sollicitus est ne casu aliquo fortuito totius anni labores pereant. Hoc exemplo B. Iacobus in epistola sua hortatus est fideles ad perferendas fortissimo huius vitæ afflictiones & molestias. Iam quid non patiuntur nautæ in mari, quid mercatores suas merces cum summo discrimine deportantes ad extremas Indias, aliasque regiones

rem.

607. 50

IN MORTIF. SERVAND. 721

remotas? Quot noctes humi sub die
transigunt, niuibus, & imbribus, gra-
uibusque cæli iniurijs? quam male
conditis vescuntur cibus, quam puti-
da aqua sitim leuant? quot agitantur
terroribus? Quoties pyratarum, latro-
num, naufragij, aliaq; discrimina sub-
eunt? Has ærumnas & calamitates
si homines sustinent pro vilissimis hu-
ius mundi bonis, quæ vno momen-
to instar florum campi euanescent &
marcescunt, ad pacendum corpus
mortale, quod cras in puluerem redi-
getur: quanto æquius corporis passio-
numque suarum mortificationem a-
liquam sustinere debent, vt aliquan-
do sempiternis fruantur regni cæle-
stis bonis, ad pacendam animam su-
am, quæ nunquam morietur?

QVID verò iam dicemus de
quibusdam cæcis huius mundi ama-
toribus, qui, vt importunæ cupiditati
faciant satis, durissima quæque perfe-
runt? iniuriam quis passus est, quid nõ
molitur vt vindicet? lorica ferrea se
onerat, nocte somnũ capere nequit,
cibus

sibi nulla cum voluptate capit, ir-
 ruit in apertum discrimen carceris, tor-
 mentorum, & mortis. Alius ut turpi
 & fædo amori pareat, facultates om-
 nes dilapidat, noctes totas vigilat, stul-
 tis vnius vanissimæ mulieris iussis ob-
 temperat, manifestis honoris & vitæ
 periculis se obijcit. Hæc si seruus Dei
 sedulo perpendat, quomodo non ani-
 mabitur ad faciendum pro Dei amore,
 quod isti faciunt amore hominum, &
 rerum terrenarum? quomodo non li-
 bentius dura perferet ad præstandam
 voluntatē Dei id consulentis, quā suis
 cupiditatibus obsecūdet ad perficiē-
 dā voluntatē diabolice? cur nō faciet pro
 vita, quod illi faciunt pro morte? Qua-
 ratione negabit se posse aliquid tole-
 rare pro pace, & gaudio spiritali
 animæ, gloriaque caelesti, cum
 illi eadem tolerant pro
 condemnatione &
 cruciatibus æ-
 ternis?

CAPVT. XI

*De alijs medijs, quibus difficultas
 mortificationis vincit.*

144.

CA.

IN MORTIF SERVAND. 723

Sunt alia tria media ad superandam mortificationis difficultatem non parum idonea, nempe odium sui, misericordia in proximos, & amor in Deum; in quorum mediorum tractatione, non omnia, sed id tantum, quod ad nostrum institutum attinet, persequemur. Primum enim servus Dei dum considerat & in mentem revocat antea etiam vitae lapsus, eorumque radices cordi suo inherentes, sancto quodam odio exardescit in culpam, eiusque fontem, & quamvis non ignoret impulsore dæmone omnia facta, ac proximos sæpe peccandi occasionem præbuisse, tamen se solum culpabilem facit & reprehendit, eò quod divina adiuante gratia potuerit, si voluisset, omnes tentationes discutere, ac proinde primariam lapsum suorum causam nullam aliam esse agnoscit, nisi propriam voluntatem: ac ut alij auctores illi delinquendi fuissent, se non esse illorum, sed sui ipsius tantum iudicem constitutum, quare nec iure reprehendere posse, nisi seipsum. Similiter, si qui ministeria vel officia illi deserere detrectent, ut cognati pietatem, famuli

muli vel liberi obedientiam, proxim
 caritatem & iustitiam, imò iniuria pã
 lam afficiant, & inde graueriter pertur
 berur, doleat, contristetur, succenseat,
 sibi soli culpam meroris, impatientie,
 iracundie & turbationis, non alijs ad
 scribit. probè enim nouit sibi pacien
 tia virtutem voce diuina commenda
 tam, nec vllum tempus esse quo diui
 na opitulante gratia eam habere non
 possit, ac proinde si ea careat, sua negli
 gentia & incuria accidisse. Ex hoc au
 tem sancto odio, quo seruus Dei lap
 sus suos prauasque inclinationes de
 testatur, atq; ex iusto illo iudicio, quo
 contra se, non alios profert sententiam,
 nascitur ingens desiderium, atque ani
 mus extirpan di prauas illas inclinatio
 nes, quæ causam labendi dedere, &
 vindicandi noxas, quas in se redarguit,
 ac proinde etiam se mortificandi. Id
 quod significauit Apostolus in altera
 epistola ad Corinthios his verbis. Ec
 ce enim hoc ipsum secundum Deum con
 tristari vos, quantum in verbis opera
 tur sollicitudinem: sed defensionem,
 sed indignationem, sed timorem, sed du
 cidiosam, sed amulationem, sed vindi
 ctam

2^a Cor. 7.

& ibid.

Anselm.

IN MORTIF SER 4 AND. 725

Etiam in omnibus. Quod, inquit B Anselmus, intelligendum est de indignatione sancta, qua homo propter delicta sibi indignatur, & de mortificationis pena, qua in se illa castigat.

Aliud medium pro viribus ad expugnandam mortificationis asperitatem necessarijs nobis suppeditant opera misericordiae exhibita proximis, ut dū famelicis cibus, nudis vestitus, aegris solatium, in carceratis auxilium, viduis & orphanis patrociniū contra opprobriationem, potentium subministrat, inter cetera enim praemia, quae Deus in diuinis litteris promittit, haec propter Deum facientibus, vnum est, quod diuino suo auxilio protegetur, sit illos, ne facile aut demonis tentationibus, aut perturbationibus animi succumbant.

Sic enim habet Ecclesiasticus. *Eleemosyna viri, quasi sacculus cum ipso, & per gratiam hominis quasi pupillam conseruabit.* Quorum verborum sensus est, sicut homo magnam curam gerit oculorū suorum, eò quod magni eos facit: sic Deus peculiari cura

cura tuetur gratiam eorum, qui erogant eleemosynam in pauperes. Et infra addit. *Eleemosyna super scutum potentis, & super lanceam aduersus inimicum tuum pugnabit.* quasi diceret: sicut homo fortis scuto & lancea defendit infirmum & debilem; sic eleemosyna à Deo impetrat, ut nullus hostium visibiliū vel invisibiliū homini misericordē nocere queat. Hanc vim eleemosynæ operūq; misericordiae & ipse Dominus apud S. Lucam patefecit. nam cum reprehendisset scribas & pharisæos, quod nimium operæ locarent in abluendis manibus & vasīs, & quibus cibum potumue capiebant, animæ expurgationem negligenter, à vitijs & flagitijs, mox remedium suggerit. *Date inquit, eleemosynam. & omnia munda erunt vobis.* operibus enim misericordiae Deum sibi conciliare poterant, ut daret gratiam penitentiam agendi, & donum iustificationis quo peccata eorum omnia expiarentur, obtinendi. Et quoniam Christus hic loquitur de perfecta munditia, quæ est non solum à peccatis lethalibus, sed etiam venialibus, & passionibus,

Mat. 23.

prop-

IN MORTIF. SERVAND. 727

prorsus sequitur, elemosynæ benefi-
cio quoque à nobis obtineri donum
mortificandi: quandoquidem via or-
dinaria non nisi per mortificationem
carnis perueniatur ad perfectam puri-
tatem cordis.

NEQ. veidò tantùm corporalia mi-
sericordiæ opera, sed spiritualia etiam
eamdem vim sibi vendicant, vt rudes
informare in doctrina Christiana, alijs
que rebus ad salutem pertinentibus,
consilium animæ salutare postulanti-
bus subministrare, mæstos & afflictos
consolari, peccantes corrigere, animos
discordium conciliare, verbis exem-
plisque ad meliorem frugem impro-
bos reuocare, incitare ad confessionem
sacramentalem, & sacram communio-
nem, seriamque vitæ superioris emen-
dationem; ad conciones piasque ex-
hortationes audiendas, quibus ad cul-
tum diuinum accendantur: monere,
vt patienter maleuolorū iracundorū
que hominum mores sustineant, vt
pro omnibus hominibus Deum orēt,
pro iniustis quidem vt ex peccatis e-
mergant & conuertantur; pro iustis
verò, vt in virtute, Dei que cultu indies.

pro.

proficiant. Quamuis autem opera
 misericordiae, quibus proximi corpo-
 ris necessitatibus succurritur mag-
 nam vim & efficacitatem habeant ad
 auxilia obtinenda pro mortificatio-
 nis exercitio, tamen ea quibus anima
 immediatè adiuuatur, habet longè
 maiorem. Nā vt docet Sanctus Tho-
 mas, in omnibus rebus creatis nihil
 est excellentius animae salute, quae cō-
 sistit in clara Dei visione. itaque qui
 promouet hominem ad salutem illā,
 maiore beneficio illum afficit, quā
 si vel infirmum sanaret, vel pauperem
 opibus locupletaret, vel etiam mor-
 tuum ad vitam reuocaret. Vnde Bea-
 tus Chrysostomus agēs de eo qui pro-
 ximum a lapsu in peccatum seruārat.
 Hæc, inquit, elemosyna, nempe ani-
 mae facta, longè præstantior est ele-
 mosyna facta corpori in mōdo, quod eo
 amplius est, anteferenda est toti huic
 corporeo mundo. Homo enim toto
 hoc mundo præstantior est, cum illi-
 us caeli omnes mundi partes, ælum,
 elementa, quæque in ijs continentur,
 cōdita sint. Itaque qui laborat in ho-
 minis

*Lib. 1. con-
 tr. gent.
 c. 33.*

*Orat. 4 in
 iudeis.*

minis alicuius peccatoris conuersio-
 ne, præstantius opus aggreditur, quã
 qui mensuram auri pondus in unũ
 pauperum effundit. Sic loquitur Chry-
 sostomus. Vnde colligit B. Laurentius
 Iustinianus. Patriarcha Venetus, expo-
 nens, quã stricta ratio in extremi iu-
 dicii die exigenda sit de operibus. mi-
 sereri. ordiæ corporalibus, addit multo
 strictiorem accuratioremque reddendã
 de spiritualibus, ad salutẽ animę
 pertinentibus; sicut enim nobiliori re
 muneratione dignæ sunt si fiant;
 sic, maiori castigatione quando iusti-
 tia vel caritas postulat exhibenda, præ-
 termittatur. Sed & ipse B. Chrylosto-
 mus alibi docet nos per opera miseri-
 cordiæ spiritualia, longè maiora à Deo
 dona & charismata posse consequi,
 quã per corporalia: vt si animam v-
 nam extrahimus ex peccatis nempe
 ob operis præstantiam multo efficacio-
 ra à Deo impetranda auxilia verã po-
 nitentiam de vitæ antea actę noxis age-
 di, ac deinceps gratia Dei accepta in vis-
 tutũ studio in dies accessione facien-
 da.

*Lib. de be-
 mil.*

*Orat. e. con-
 tra Iudæos.*

Poste.

*Lib. 13. con-
fess.*

*In hist. re-
ligiosa.*

Postremum medium, quod diceba-
mus prodesse ad leniendam mortifi-
cationis difficultatem, est amor Dei:
nam, ut loquitur S. Augustinus, verus
amor amaritudinem non sentit, sed
dulcedinem in eo quod facit pro illo
quem amat, labor enim autem, non sen-
tit. Refert B. Theodoretus sanctas fe-
minas duas Maranam & Ciram, quas
ipse Episcopus inuiferat, licet quondam
locupletissimæ fuissent, & illecebris
mundi innutritæ. tamen postquam di-
uini amoris igne accendi cepere, tam
duram asperamque egisse penitentiam,
ut dona dei isti illis magis admirand-
fuerint. Nam corpora sua cilicio con-
tecta tanto ferri pondere grauarent,
quantum vix robustus homo ferre
posset, ingentis frigora, solisque ardo-
res perferabant, paupum comedebant,
& ieiunia in aliquot dies extrahabant,
arctissimè in quadragesimam usque
annum inclusæ, neminè erant allocu-
tæ, nisi necessitas aliud postulasset. E-
numeratis autem hisce mortificationi-
bus addit: Tanto amore in Deum fla-
grant, dum assidue sui sponsi celestis
bonitatem pulchritudinemque con-
tem-

IN MORTIF. SERVAND. 731

templatur, vt tormenta & labores iā
dictos, pro tormentis non habeant,
sed pro materia incredibilium cordis
voluptatum. Poterat hoc loco & aliud
adiungi non ignobile medium, Diffi-
dentia sui, suarumque virium, sed de
eo copiosius alibi egimus.

C A P V T. XII.

*Epilogus & anacephaleosis totius ma-
teria de mortificationis fructibus, &
declaratio quanta sit hominis
mortificati felici-
tas.*

Vix exprimi potest verbis, ad
quantam felicitatem homo
in hac vita pertingat, qui sedu-
lo & serio operam mortificationi de-
dit. Quid enim præstabilius homini
contingere potest, quam vt dum in
hac carne mortali degit, viuat spiritus
dum in mundo versatur, non secun-
dum mundi spiritum viuat, sed secun-
dum Dei spiritum? Hoc caput & sum-
ma est virtutum omnium, exercitio-
rumque spiritualium, ad Apostolo Pau-
lo etc

732 DE DISCRETIONE

Gal. s.

lo crebro commendata. Ad Galatas dicit. Spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis. Et rursum dicit. Si spiritu vivimus, spiritu & ambulemus. Ambulare spiritu, est in virtutibus progressum facere, ac in bonorum operum exercitatione, non ductum sequi inclinationum, passionumque naturalium, sed spiritus divini lumen, roburque fidei & Christi gratiam. Vnusquisque enim in ijs operibus exercere se debet, quæ congruunt cum vita, quam proficetur: cum ergo homo Christianus per baptismum sit renatus, & per poenitentiam reuocatus ad vitam spiritualem, tenetur etiam operari convenienter tali vite, in omnibus diuinæ voluntati, legique à spiritu sancto cordi nostro impressæ obsequendo; quod faciet, si omnia opera sua purâ rectaque intentione faciat, ad maiorem scilicet Dei gloriam, si in viâ cæli semper cum maiori ardore & fructu spirituali decurrere conetur, ac denique in studium mortificationis suæ cõtinuò sit intentus, Quemadmodum enim homo moriendo peccato, per poenitentiam obtinet vitam gratiæ; sic

gra-

IN MORTIF SERVAND. 739

gravis inclinationibus moriendo per mortificationem obtinet gratiæ incrementum.

Cuique autem inclinationi, quam homo mortificat, respondet vnus gradus nouæ vitæ spiritus, roburque crescit secundum operationem illi congruentem. Sicut enim vitis, quæ radices viuas egit in terra, idcirco amputatur, vt in plures pampinos se diffundat, pulchrioremque & vberiorem fructum ferat: sic iustus, dum viuit vita gratiæ, idcirco mortificationis falce cupiditates inordinatas amputat, vt fructus gratiores in oculis Dei, & vberiores aliquando producat. Quoq; vita interna iusti mortificationis opera amplius augetur, latiusque se diffundit in opera bona facta cum spiritu, hoc in omnem æternitatem gloriosior erit & cumulationibus felicitatis donis abundabit, vitæ nempe Christi simillima.

Hęc doctrina & institutio est B. Pauli Apostoli: sic enim loquitur in epistola ad Colossenses. Si surrexeris est

Col. 3.

Christo, que sursum sunt querito. Vbi Christus est in dextra Dei sedente que sursum sunt, sapito, non que sursum

234 DE DISCRETIONE

per terrā. quasi dicat: Cum vobis sup-
 petat vita gratiæ, secundum quam spi-
 ritualiter estis resuscitati, præstate ope-
 ra illi vitæ congruentis, amplectendo
 cælestia, deserendo terrena, nec sine
 vos duci affectibus huius mundi, sed
 spiritu Christi in cælo regnantis. De-
 inde mox Apostolus quibus medijs
 ista vita obtineatur, eiusque fructus,
 subiungit: *Mortui enim estis, & vita
 vestra est abscondita cum Christo in
 Deo. Cum autem Christus apparuerit,
 vita vestra, et vos apparebitis cum ip-
 so in gloria.* Sensus est, Mortui estis pec-
 cato, quia horretis illud: & mundo, e-
 iusque pompis, quia illas contemni-
 tis: & cupiditatibus terrenis, quia eas
 mortificastis. vnde consequens est, vos
 agere vitam spiritualem, que occulta
 latet in intimis cordis penetralibus, se-
 cundum mundanorum iudicium, si-
 cut secundum eorundem iudicium iã
 latet vita Christi in cælo regnantis &
 ad dexteram patris confidentis. Quan-
 do autem Christus ad vniuersale iu-
 dicium venturus est, & toti mundo se
 spectandum præbiturus, tunc etiam
 vita vestra iam amatoribus mundi ig-
 nota

IN MORTIF. SERVAND. 719

nota patefiet toti mūdo, quia in soci-
tate Christi eritis glorioſiſſimi & qua-
ſi cū eo renati.

O foelix mortificatio, quæ tã nobi-
lem fructum tum in altera vita habet,
beatitudinis animæ & corporis ſem-
piternæ, tum in præſenti vitæ ſpiri-
talis, qua anima vivit per gratiam, &
vivunt bona omnia cum ſpiritu vitæ
perfecta. Atque hinc omnes alij divi
ni mortificationis fructus à nobis de-
clarati dimanant; vt, quod per illam
magna parte naturam noſtram ſanc-
mus, lucem quandam rerum Quina-
rum cognoscendarum accipiamus,
ſolacium item & gaudium ſpirituale
in tribulationibus & ærumis, expug-
nationem carnis ſub ſpiritu, & contra
paſſiones tentatione: que victoriam,
facilitatem & ſuavitatem in bonis o-
peribus, efficaciam ad purè contēplādū,
robur cōtra humanos terrores, ac pacē
& ſeremitatē ſpirituale. Hæc honorificat
tis facit pro peccatis præteritis, & libe-
rat ſe à futuris, in quæ labi poterat.
Hæc irā refrænât, cōcupiſcentiã extin-
guit, & verū imitatorē Chriſti effici-
ent. Illa bonū exemplum præbet proxi-

Re 3. 1900

36 DE DISCRETIONE

*In insis
p. 17. c. 2.*

mo, fit mansuetus, benignus, & moribus suavis. nam, vt bene notauit Ludouicus Blosius, seruus Dei mortificatus est similis botro vitis maturo, pulchro, & ad gustatum suauis; non mortificatus vero botro immaturo, duro & acerbo. Denique hoc sancto mortificationis exercitio homo obtinet culmen perfectionis virtutum, & velut

Can. 5. 32.

fructus utilissimus est Christi Ecclesie, oculisque Dei gratissimus, vt dicit venerabilis

Beda.

Lib. Coll. 1. c. 1. In re ad d. 1. c. 1. 160.

B I N I S.

